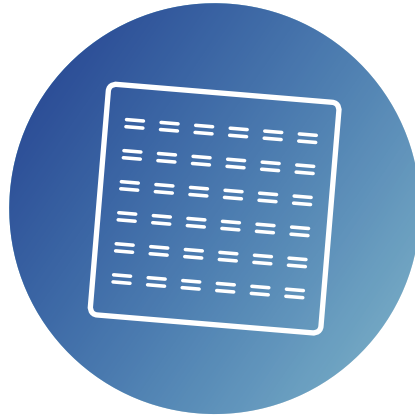

נאם

דגשי הסברה לפעולה החינוכית לחגי ומועדי ישראל בצה"ל

אנחנו

כקל כללי ותולדות החג

משה קיבל את התפקיד אשר הועיד לו ה' בהנהגת העם למען שחרורו מעול פרעה והוצאתו ממצרים עבור חיים לאומיים בעלי יעוד רוחני וערכי.

משה תבע מפרעה לשחרר את בני ישראל, והתרה בו שאם לא יעשה זאת יענשו הוא ובני עמו. פעם אחר פעם בא משה לפני פרעה ודרש את השחרור, ובכל פעם הלכה וגברה הענישה בדמות עשר מכות אשר באו על המצרים - דם, צפרדע, כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך ומכת בכורות.

בספר שמות מתואר שבילילה בו התרחשה מכת בכורות, נדרשו בני ישראל להיות ערוכים ומוכנים ליציאה ממצרים, כשהם לבושים בבגדי המסע ובידיהם מצות שלא הספיקו לתפוח. רק לאחר שהמצרים ראו במות בניהם הבכורים פרעה הסכים לשחרר את עם ישראל.

אחרי שבני ישראל יצאו לדרך, פרעה התחרט ויצא למרדף אחרי עם ישראל עד ים סוף התנ"ך מתאר שכאשר הגיעו בני ישראל לים סוף. ה' הנחה את משה להצעיד את העם לתוך הים, וכשהעם ביצע זאת, התרחש נס ובתוך הים הופיעה דרך בה העם צעד. כאשר נכנסו המצרים בעקבות בני ישראל לים,

פסח הוא חג יהודי, הראשון שבין שלושת הרגלים. פסח נחוג משך שבעה ימים המתחילים בט"ו בניסן ומסתיים בכ"א בניסן. ימים אלה בין "יום טוב ראשון" לבין "יום טוב אחרון" מכונים "חול המועד". פסח מציין את יציאת בני ישראל ממצרים מבית עבדים לחירות.

קיצור היאור יציאת מצרים חג"ל

לפי המתואר בתנ"ך, בעקבות רעב שהיה בארץ ישראל ירדה משפחתו של יעקב אבינו למצרים, שם שימש יוסף בנו כמשנה למלך. במשך הזמן המשפחה גדלה והתבססה. שנים לאחר מכן, לאחר פטירתם של יוסף ואחיו, הורה פרעה, מלך מצרים, על הפיכת בני העם לעבדים ברשות העם המצרי, ואף התיר את ההתעללות וההתעמרות בהם. בנוסף, פרעה הנחה להטביע את כל הבנים מיד עם היוולדם.

אחת מנשות ישראל, יוכבד, החביאה את הבן שלה בתיבת עץ על היאור (נהר מרכזי במצרים). בת פרעה מצאה אותו, נתנה לו את השם "משה" וגידלה אותו בארמון. כשגדל, התוודע משה לסבל בני עמו ולאחר שפגע במצרי אשר הכה עבד ישראלי נאלץ לברוח ממצרים. לאחר שה' התגלה אליו בסנה בוער,

למנוח

פסח, חג המצות, חג החירות, חג האביב, חג הגאולה.

פסח וצח"ל

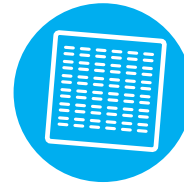
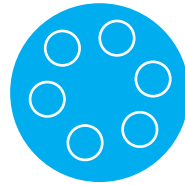
בבסיסי צה"ל נערכים לפסח בניקיונות ובהוצאת החמץ מהיחידות. לקראת החג נערכים טקסי "הרמת כוסית", וכן פעילויות חינוכיות בהובלת מפקדים בהתאם להנחיות הנוגעות לתכנית החינוך המחייבת. בליל הסדר עצמו נערכים סדרי פסח בהובלת מפקדים וסגלי הרבנות הצבאית בכלל הצבא.

שבו המים למקומם והצבא המצרי טבע כולו. עם ישראל זכה לחירותו אשר המשיכה כעבור ששה שבועות כאשר הגיע העם למעמד הר סיני.

זכר לליל היציאה ממצרים שחל בליל ט"ו בניסן נחגג ליל הסדר ויום טוב הראשון של פסח, וזכר לקריעת ים סוף והצלת ישראל מיד הלוחמים המצרים, נחגג יום טוב האחרון של פסח.

מנהגי החג, מצוותיו וסמליו

הסדר בה יש כרפס, מי מלח, מצות, מרור, חרוסת, זרוע וביצה. חלק מסימני הקערה נאכלים במהלך הסדר, לצד שתיית ארבע כוסות יין ואכילת מצות במהלך הסעודה ובסופה (אפיקומן).

"שירת הים": ביום טוב האחרון של פסח (שביעי של פסח), קוראים בתורה את שירת הים, בקהילות רבות שרים את שירת הים ובקהילות צפון אפריקה נוהגים לומר תיקון מיוחד, הכולל בתוכו גם את פסוקי "שירת הים", המופיעים בתנ"ך כשיר הלל ששרו בני ישראל כשיצאו מים סוף וניצלו מצבא מצרים.

"מימונה": במוצאי שביעי של פסח וביום שלמחרת, נוהגים בני עדות רבות בישראל, ובפרט בני עדות צפון אפריקה, לחוג את ה"מימונה".

טיולים ברחבי הארץ: רבים מנצלים את צירוף האווירה החגיגית, בוא האביב ופריחת הצמחייה לטיולים משפחתיים וקבוצתיים במרחבי ארץ ישראל, בשמורות הטבע ובנחלים.

ביעור חמץ² - סילוק החמץ הכולל נקיון, ביעור חמץ, מכירת חמץ, ושריפת חמץ.

אכילת מצות³.

ליל הסדר:

סיפור יציאת מצרים בהגדה של פסח: כיום, עיקרו של ליל הסדר מתבטא באכילת מצות וסיפור יציאת מצרים. כשבת המקדש קיים - החג מצוין בעלייה לירושלים, הקרבת קורבן הפסח, צלייתו ואכילתו במהלך הלילה עם מצות ומרור. מאז חורבן בית המקדש התגבשה ההגדה של פסח, הכוללת פסוקים מן התנ"ך, מאמרי חכמים מימי בית המקדש ולאחר חורבנו, פיוטים וברכות. קריאת ההגדה בליל הסדר מתקיימת באותן השעות בהן נהגו לאכול את קורבן הפסח.

בתחילת המאה ה-20, החלו חלוצי ההתיישבות להדגיש בסדר הפסח את הזהות הלאומית הציונית והוסיפו להגדה קטעי הגות ושירה לאומיים לצד עיסוק באביב ובעונה החקלאית, וכך נוצרו נוסחי הגדה נוספים שונים שהמפורסם בהם הוא נוסח 'ההגדה הקיבוצית'.

סימני ליל הסדר: בבתיים רבים בישראל נמצא את קערת ליל

1. במסמך זה ניתנת התייחסות לעיקרי המנהגים, המצוות, והסמלים של החג. בעם היהודי ובחברה הישראלית ניתן למצוא דרכים נוספות לציון החג.

2. קמח דגניים שבא במגע עם מים וכתוצאה מכך תפח (החמיץ).

3. לפי המתואר בתורה, בני ישראל אכלו בליל היציאה ממצרים מצות (בצק שנאפה מבלי שהחמיץ) ואף לקחו איתם מצות כצידה למסע לארץ ישראל.

- בלמ"ס

מסרים מרכזיים בפעולה החינוכית בפסח

ערך הדבקות במשימה וחתימה לניצחון בפסח

בסיפור יציאת מצרים, משה מהווה דמות מנהיגותית הלוקחת אחריות ונלחמת למען הצדק ונגד העוול המוסרי, אפילו תוך חירוף נפש וסיכון עצמי גדול של חייו.

בספר שמות מתוארים אירועים בחיי משה המציגים את ערכיו ומנהיגותו. משה ראה מצרי שמכה אדם מבני ישראל ועל אף הסיכון הרב שבכך - הוא נחלץ להגנת האיש הישראלי. במקרה נוסף, מזהה משה שני ישראלים רבים ביניהם וגם כאן הוא לא התעלם, אלא לקח אחריות וסייע למוכה. בעקבות זאת משה נאלץ לברוח ממצרים למדין, גם שם פעל תוך סיכון אישי להציל עשוק מיד עושקו: כאשר הבחין ברועי צאן שגירשו רועות שבאו להשקות את צאן - משה התערב למען ואף סייע להן בעצמו להשקות את העדר שלהן, וזאת על אף היותו פליט נרדף בסביבה זרה.

לפי התיאור בתנ"ך, ה' בחר במשה להנהיג את עם ישראל ולהוביל את יציאתם ממצרים. לאחר שטען טענות שונות, משה קיבל על עצמו את השליחות בתפקיד מנהיג האומה. ההבנה שכוחו נובע מהיותו שליח מילאה את משה אמונה ונכונות לחזור למצרים ולהוביל את העם משעבוד במצרים אל חירות לאומית ולארץ ישראל.

פן נוסף של מנהיגות בא לידי ביטוי במדרש המתאר שכאשר עם ישראל נדרש להיכנס לים סוף לא נמצא מי שיכנס לים, עד שנחשון בן עמינדב קפץ לים ובכך אותה לעם - "אחרי".

משה מהווה דמות מנהיגותית הלוקחת אחריות ונלחמת למען הצדק ונגד העוול המוסרי, אפילו תוך חירוף נפש וסיכון עצמי גדול של חייו

ערך השליחות בפסח

הגדה שנקראת בליל הסדר מעבירה מדור אל דור את הסיפור המכונן של היווצרות עם ישראל. העם שהיה משועבד ועבד בעבודות פרך במצרים, יצא בפסח למסע היסטורי שתחילתו בשחרור מעבדות וקבלת חירות לאומית, המשכו במעמד הר סיני ושיאו בהגעת העם לארץ ישראל בה התבסס כעם עצמאי.

בזמננו, חירות העם ועצמאותו מתבטאות בקיומה של מדינת ישראל "לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית" (מתוך מגילת העצמאות).

השירות בצבא תורם להגנת ריבונות מדינת ישראל בארץ ישראל, ומאפשר לממש את חזונו ושאיפתו ארוכת השנים של עם ישראל - "להיות עם חופשי בארצנו" אשר מדינתו מושתתת "על יסודות החירות, הצדק והשלום, לאור חזונו של נביאי ישראל" (מגילת העצמאות). בכך, השירות הצבאי הוא עשייה בשליחות העם לדורותיו למען חירות האומה.

ומימוש היעוד הערכי והרוחני שלה.

השירות בצבא תורם להגנת ריבונות מדינת ישראל בארץ ישראל, ומאפשר לממש את חזונו ושאיפתו ארוכת השנים של עם ישראל - "להיות עם חופשי בארצנו"

מסרים מרכזיים בפעולה החינוכית

המשך >>

ערך כבוד האדם בפסח

ויפור יציאת מצרים והשחרור מבית העבדים אינו רק סיפור שמכונן זיכרון היסטורי משותף, אלא תיאור שמכונן גישה ערכית לחיים. בתנ"ך חוזר שוב ושוב זיכרון העבדות במצרים כלקח לאופן בו על עם ישראל לנהוג בחלשים. כך לדוגמה נאמר: "וְגֵר לֹא תִלְחָץ... כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (שמות כג, ט), ובאופן דומה: "עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם וְאַלמָנָה וְאַהֲבֵה גֵר... כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (דברים י, יח-יט). הזיכרון של תקופת העבדות והסבל שהיה כרוך בה נצרב בזהות ובתודעה היהודית לאורך הדורות ומהווה תשתית לתפיסת כבוד האדם בשירות הצבאי.

הזיכרון של תקופת העבדות והסבל שהיה כרוך בה נצרב בזהות ובתודעה היהודית לאורך הדורות ומהווה תשתית לתפיסת כבוד האדם בשירות הצבאי

"והגדת לבנך" - ערכי האחריות ומקצועיות בפסח

במשך שנים רבות, ליל הסדר מהווה במסורת היהודית אירוע חינוכי משמעותי של העברת סיפורו המכונן של העם מדור לדור. לצורך כך, מעוררים את הילדים לשאול שאלות ולהתעניין בענייני היום. המרכיב החינוכי בסדר בא לידי ביטוי מובהק בציטוט הפסוק: "והגדת לבנך". ביחידות הצבאיות עיקרון זה בא לידי ביטוי באחריות של בעלי הידע, הניסיון והזיכרון הארגוני, להנחיל את ידיעותיהם וערכיהם לאלו שפחות מנוסים מהם. יחס זה נכון בין מפקדים לחיילים, וגם בין "ותיקים" ל"צעירים".

ליל הסדר מהווה במסורת היהודית אירוע חינוכי משמעותי של העברת סיפורו המכונן של העם מדור לדור

